Nr. 44 Sibiiu, Joi 24 Aprilie (7 Maiŭ) 1908. Anul LVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecezane, Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

O Elveţie orientală.

III.

Bătrânul politician maghiar, *Mocsáry Lajos*, îşi esprimă părerea de bine în articolul din „*Egyetértés*" despre care am făcut pomenire într'un număr mai recent, pentru faptul, că deputatul naţionalist Dr. *Polit* îşi esplică *acum* cuvintele cu cari la 1874 a voit se „intimideze" maghiarimea, şi spune *acum*, că nu aşa a înţeles el lucrurile cum ele de fapt sunt în Elveţia, pentrucă nici nu putea să le înţeleagă aşa, dupăce desvoltarea istorică face cu neputinţă, ca Ungaria se devină o Elveţie adevărată. Nu e chestie de drept public, ori de limbă, chestia de naţionalitate, ci e chestie de *administraţie*. Se remână heghemonia maghiară, se fie limba oficioasă a autorităţilor centrale cea maghiară, dar la periferie, *în comitate*, să se dee teren limbei naţionalităţilor.

Aşa a scris deputatul naţionalist Dr. *Polit* în „*Pester Lloyd*", răspunzând deputatului sas *Dr. Schuller*, şi domnului *Mocsáry* îi place, că se face aceasta esplicare de cuvinte, fie şi *acum*, atât de târziu, pentrucă „*mai bine târziu decât nici odată*".

E însă o mică greşală la mijloc, pentrucă esplicarea aceasta nu se face *acum* întâiaşi dată. Am văzut, că a făcut'o imediat în dietă deputatul naţionalist *Vincenţiu Babeş*, dar a făcut'o in dietă şi însuşi *Polit*, în şedinţa din 16 Septemvrie 1875, când la discuţia asupra budgetului, în firul unei vorbiri mai lungi, a spus *în chestia naţională* următoarele:

...„Aceea ce voiu spune acum, e convingerea mea ştienţifică, în măsura, în care matematicianul afirmă, că doi cu doi sunt patru. Statul e sinteza teritoriului şi a poporului. Poporul totdeuna formează stat, teritoriul niciodată. Dar poporul esistă numai ca naţionalitate; deci elementul alcătuitor de stat reşede în naţionalitate. Dar nu pentru fiecare naţionalitate sunt date condiţiunile alcătuirii de stat, şi acolo, unde lipsesc aceste condiţiuni, se unesc mai multe naţionalităţi şi formează statul. Insă în naţionalitate remâne totdeuna elementul alcătuitor de stat. Acesta nu poate fi nimicit, ci trebue să fie satisfăcut şi mulţămit. Dar nu poate fi satisfăcut astfel, că i-se dau atribuţii de stat, pentrucă prin aceasta să nimiceşte numai aceeace s'a creat. Deci în altă direcţie are se fie satisfăcută naţionalitatea, şi aceasta se poate face numai în stat şi din partea statului, se poate face numai *în administraţie*.

Chestia de naţionalitate în Ungaria nu e chestie de drept public, nici chestie de limbă, ci e chestie curat *administrativă*. Dacă Dvoastră voiţi se resolvaţi chestia de naţionalităţi, ca chestie de limbă, prin aceasta nu ne mulţămiţi, nici pe noi, dar nici pe Dvoastră. De aceea, *legea de naţionalităţi, ori trebue stearsă de tot, ori trebue făcută alta în locul ei.* (Aprobări generale.) Da, ori stearsă de tot (Voci: Aşadară o vom şterge!) ori făcută alta în locul ei. (Voci: Nu ne veţi fi mulţămitori pentru ea!) Din punctul de vedere însă al *administraţiei*.

Administraţie! Un cuvânt mare. Ştiinţa administrativă e o ştiinţă nouă, ştiinţă modernă. De când esistă state, a fost totdeuna administraţie, dar ştiinţa administraţiei nu e veche, poate de 30—40 de ani dacă esistă. De când administraţia e ştiinţă, am aflat că în fiecare stat esistă sistem istoric administraţional. Ungaria încă are un astfel de sistem istoric; dar nu e nici cel din Anglia (county), nici cel din Elveţia (canton), ci se apropie şi de unul şi de altul, e sistemul *comitatelor*. Nu aceea e întrebarea, domnilor, că e permis să se înainteze rugare la judecătoria cercuală în limba sârbă, slovacă, română, ori săsască, ci chestia e, că pe basa autonomiei, comunele, oraşele şi comitatele *se poarte tipul singuraticelor naţionalităţi*, aşa, ca fiecare cetăţean ungar: Sârbul, Slovacul, Românul, Sasul, să se simţască acasă şi să nu fie strein în propria sa patrie. *Nici prin gând nu mi trece sistemul de cantoane*, ori asemănarea lui cu sistemul comitatelor din Ungaria. După noua reformă din Elveţia, suveranitatea cantoanelor nu mai e de altcum întru toate atribut de stat, ci mai mult atribut de autonomie. Eu vă spun atâta, că acolo unde cetăţeanul se simte acasă, nu are nici o dorinţă în afară. Italianul din Elveţia doreşte tot binele Italianului din regat, dar nu se doreşte la el. Francezul din cantonul Genevei nu a invidiat niciodată mărimea Franciei. Nu zic prin aceasta, că în Ungaria se fie cantoane, ci am voit numai se spun, că *ar fi* un punct archimedic, dela care pornind, s'ar putea resolva cu dreptate chestia de naţionalităţi, pe basa dreptului public ungar"...

Va se zică, încă în 1875 şi-a esplicat deputatul naţionalist Dr. *Polit* cuvintele referitoare la Elveţia orientală, şi a declarat, că nici prin gând nu-i trece sistemul de cantoane, ci punctul arhimedic pentru resolvarea după dreptate a chestiei de naţionalitate îl găseşte el altundeva, în *arondarea dreaptă a comitatelor*, aşa, ca naţionalităţile să-şi poată folosì limba în plină libertate pe terenul administrativ. Ei bine, e aceasta o crimă, e o primejdie atât de mare pentru intregitatea şi unitatea statului ungar, încât domnul deputat sas *Dr. Schuller* trebue se accentueze în mod deosebit, că dânsul şi consoţii sei din parlamentul ungar nu pot se sprijinească astfel de tendinţe „păcătoase" şi „nepatriotice"? Dacă esprimarea dorinţei, ca comitatele se fie arondate după naţionalităţi, constitue o primejdie de care *Dr. Schuller* se fereşte ca de foc, deoarece e contrară sentimentelor sale patriotice şi de dreptate, atunci trebue să constatăm, că primejdia aceasta de care vrea se apere *Dr. Schuller* statul ungar *există deja*, tocmai la Saşi, cari *au* oraşe şi comitate, în cari limba de comunicare în jos e limba lor, limba germană! Dacă e deci în contra statului, ca şi Românii, Slovacii şi Sârbii să-şi aibă comitatele lor, în cari limba *lor* se fie limbă de comunicare cu poporul de rând, atunci cu atât mai vârtos e în contra statului administraţia germană în oraşele şi comitatele săseşti, şi în consecvenţă Saşii ar trebui se renunţe la ea şi se introducă pretutindenea limba de stat, limba maghiară, ca limbă oficioasă. Noi însă credem, că precum limba germană nu formează nici o primejdie pentru statul ungar, când e folosită ca limbă oficioasă, în jos, în comitatele şi oraşele săseşti, tot aşa nu ar forma primejdie nici limba română, slovacă ori sârbească pentru unitatea şi integritatea statului ungar, dacă ar fi întrodusă ca limbă oficioasă în comitatele locuite de naţionalităţile cari vorbesc aceste limbi; şi noi aşa ştim, că au fost chiar şi dintre Unguri oameni mari, ca *Irányi Daniel* de es. cari nu au aflat în arondarea după naţionalităţi a comitatelor primejdia pe care o află acum dl Dr. *Schuller*, ci chiar *au ceruť o*, pentruca prin aceasta să se facă dreptate naţionalităţilor şi ele să fie mulţămite.

FOIŞOARĂ.

Indrumări politice...

(Urmare.)

Tot ce se întâmplă în univers se întâmplă conform legilor naturii. Prin urmare, organizarea oamenilor în state, diferenţiarea lor în stăpâni şi stăpâniţi, e o lege naturală. După cum tot o lege naturală e şi acţiunea celor ce vor să răstoarne ordinea socială de astăzi şi a celor ce vor să prefacă întreg rotogolul pământesc într'un singur stat, cum profeteşte de pildă romancierul englez Wells în romanul de curând apărut „Une utopie moderne".

„Combaterea" acestor nisuinţe se întâmplă desigur iarăşi în vârtutea aceloraşi legi ale naturii, sub cârma cărora stă şi bietul om, ca toate fiinţele pământeşti. Lupta dintre aceste tendinţi e iarăşi o lege a naturii şi compromisul între tradiţia conservatoare şi influenţele revoluţionare constitue însaşi viaţa (Vezi F. Le Dantec. La lutte universelle).

Toate ideile conservatoare — cum sunt ale dlui Popovici — sunt tot atât de necesare naturii, ca şi ideile revoluţionare, cari se manifestă sub diferite forme. E o iluzie a conştiinţei noastre egoiste şi înguste închipuirea, că noi cu puterile noastre putem abate evoluţia vieţii omeneşti din mersul ei firesc. Dacă legile naturii cer să piară neamurile de astăzi, pentru a fi înlocuite cu altele, vor perì. Dacă progresul omenirei, desăvârşirea specei omeneşti, sunt postulate ale naturii, se vor îndeplini toate prefacerile, cari condiţionează perfecţionarea. Căci „Domnia legilor naturii e imutabilă" — cum zice dl Popovici (C. L. Nr. 3 p. 305).

Dacă privim frământările vieţii din acest punct de vedere mai înalt, e o copilărie să pretindem, că ne putem amestecà în voia lui Dumnezeu, din mila căruia trăim cu toţii, şi cei buni şi cei răi, şi doctrinarii metafisici şi demagogii criminali.

Un om politic, ca dl Popovici, care are gesturi largi filosofice, în desfăşurarea teoriilor dsale politice; un cugetător, ca dl Popovici, care aprobă şi desaprobă cu o uşurinţă uimitoare pe cei mai de seamă gânditori ai omenirei, un om de ştiinţă, ca dl Popovici, care ştie că „legile naturii sunt legi de fier" — uşor îşi poate închipui, că omul e o celulă disparentă în organismul vieţii, că

„... în lumea asta mare noi, copii ai lumii mici,
Facem pe pământul nostru muşunoaie de furnici."

(Eminescu.)

*

După această digresiune să ne pogorâm pe pământ şi să încercăm a limpezì problema care ne preocupă.

In articolul „Două culturi" spuneam, că la popoarele cari au ajuns la oarecare grad de civilizaţie există o cultură a domnilor şi una a ţăranilor, a poporului muncitor. Spuneam, că cultura domnilor, în varietăţile ei dela popor la popor, e mai apropiată decât cultura domnilor de cultura ţăranilor din sânul aceluiaş popor. Acest lucru îl confirmă şi dl Popovici: „E perfect adevărat, că cultura noastră dela oraşe a pierdut multe puncte de contact cu viaţa lui (a poporului)."

Spuneam, că diferenţiarea asta culturală sau „pierderea punctelor de contact", cum zice dl Popovici, a fost determinată de diferenţiarea popoarelor în clase, în stăpâni şi stăpâniţi. Această diferenţiare de sigur a fost o necesitate a naturii şi o condiţie a progresului omenesc. Dela antropofagie până la robie e o scară de progres, cum o scară de progres e dela robie la iobăgie şi dela iobăgie la salariatul capitalismului sau la ţăranul care munceşte pământul boerului. Toate aceste stăpâniri au fost necesare evoluţiei omeneşti, care astăzi a ajuns la acel grad de desvoltare, când pare a face primul pas spre a răscumpărà sublimul principiu moral al regiunii creştine: „iubeşte-ţi deaproapele ca pe tine însuţi". Acesta e supremul ideal de desăvârşire al vieţii omeneşti.

Oameni de ştiinţă, cei mai adânci cunoscători ai naturii şi ai fiinţei omeneşti, indrumă astăzi omenirea spre acest ideal.

Ori ce om cult, care poate să se înalţe peste interesele înguste, nu se poate să rămână străin de asemenea nizuinţi, cari duc la înaintarea şi întărirea neamurilor, la desăvârşirea morală a omenirii.

Primul pas spre acest ideal e descătuşarea firei omeneşti de sălbătăcia sentimentelor primitive, de a vedea în semenul său un duşman bun de esploatat, e înfrânarea râvnei josnice de a se folosì inferioritatea intelectuală a păturilor rămase în urmă, pentru a acumula averi.

Să nu se creadă. că aceste sunt doctrine numai socialiste. Nu. Aceste precepte morale sunt basa religiunii creştine, sunt principii susţinute de oameni de ştiinţă, cari nu pot fi pălmuiţi în faţa ignoranţilor cu vorbe ca: socialist, anarchist, etc. Vom cita un singur esemplu, părerile profesorului de fisică Ernst Mach, dela universitatea din Viena, unul dintre cei mai distinşi oameni de ştiinţă. In lucrarea sa „Erkenntnis und Irrtum", scrie următoarele: „Progresele civilizaţiunii nu pot fi atinse, decât de oamenii în parte uşuraţi de griji. Aceasta e adevărat, atât pentru bunăstarea materială, cât şi pentru cultura intelectuală. Dar aceasta din urmă are o însuşire preţioasă: nu poate fi oprită de a se lăţì şi între partea împovărată a omenirii. Şi într'o zi, neapărat, aceasta parte a oamenilor îşi va da pe deplin seama de starea lucrurilor şi se va intoarce împotriva părţii stăpânitoare, pentru a pretinde o întrebuinţare mai economică şi mai ordonată a bunurilor comune!*)

Acest fenomen social l-am văzut petrecându-se sub ochii nostri în sânul neamului românesc. (Va urma.)

*) E. Mach, La connaiesance et l'svreur. Bibl de philosophie scientifique, p. 94.

Sinodul arhidiecezan.

Şedinţa a doua.

Ţinută Marţi, în 5 Maiu n. President Inaltpreasfinţia Sa Arhiepiscopul şi Metropolitul *Ioan Meţianu*, notariu de şedinţă *Dr. I. Radu.*

Notariul *Mateiu Voileanu* ceteşte procesul verbal al şedinţei de deschidere. Se autentică fără observare.

Se presintă sinodului din partea presidiului raportul consistorial în chestia alegerii de deputat sinodal a lui *Arseniu Vlaicu*, memorandul conferenţei învăţătoreşti din cercul Braşovului (presentat prin o delegaţiune) în chestia urcării salarelor învăţătoreşti pretutindenea de pe acuma, iar nu abia cu începere dela anul 1910, cum obligă legea, şi două petiţiuni de ale comunelor bisericeşti, cari toate se împart comisiunelor respective.

Cer concediu, şi li se acordă, deputaţilor sinodali: Dr. Enea Papiu, Dr. P. Oprişa, Ioan cav. de Puşcariu, Dr. Aurel Vlad, Ioan Droc şi Galacteon Şagău.

Inainte de a se întra în ordinea de zi, face deputatul Demetriu Moldovan propunere pentru înfiinţarea de cursuri *cantorale* în arhidieceză.

Se predă comisiunei bisericeşti.

Deputatul Dr. *Nicolae Bălan* face propunere pentru sistarea praxei de până acuma, de a se admite a doua oară la esamenul de cualificaţie candidaţii de preoţie, în scopul să li se dee o notă mai bună, pentru a putea competa la parohii mai bune, făcându se escepţiune numai cu preoţii, cari au dovedit o activitate rodnică şi o purtare esemplară, şi cari, după un serviciu de 5 ani la altarul domnului, pot se fie admişi la un examen de *concurs*, pentru a-şi îndrepta nota din testimoniul de cualificaţie.

Se predă comisiunei bisericeşti.

Se întră în ordinea de zi. Rapoartele diferitelor comisiuni. Inceputul îl face comisiunea verificătoare. S'a constituit astfel: Prezident Ronul *Furdui*, raportor *Dr. I. Şenchea*. Comisiunea a aflat în regulă actele de alegere din cercul electoral preoţesc *Deva* şi propune verificarea alesului *Dr. Vasile Bologa*. Se verifică.

Urmează comisiunea organizătoare. S'a constituit astfel: Prezident Parteniu *Cosma*, raportor Dr. *N. Vecerdea*.

Raportul general al consistorului archidiecezan, ca senat *plenar*, se consideră cetit şi se ia ca bază pentru discuţia specală. In discuţia pe articole însă nu se întră, pentru-că cele mai multe puncte din raport sunt tratate în mod mai amănunţit în rapoarte speciale, cari vin separat sub desbatere, iar cu privire la punctul II din raportul general, comisiunea îşi reservă dreptul aşi face mai târziu propunerile.

Urmează comisiunea bisericească. S'a constituit astfel: Prezident Vasile *Voina*, raportor Vasile *Domşia*.

Raportul conzistoriului, ca senat bisericesc, se consideră cetit şi se ia de bază la discuţia specială. E discutat apoi din punct în punct şi se primesc propunerile comisiunei, între cari de însemnătate mai mare este: întroducerea unei uniforme potrivite pentru elevii din seminariul Andreianu din Sibiiu. Au luat parte la discuţie deputaţii Par. Cosma, Dr. Miron E. Cristea, Dem. Comşa, Dr. E. R. Roşca, Dr. V. Bologa, Dr. Ioan Stroia, V. Tordăşianu, Dr. Nic. Bălan, M. Voileanu, pledând toţi *pentru* primirea propunerei, care a fost votată cu unanimitate.

Urmează comisiunea şcolară. S'a constituit astfel: Prezident Demetriu *Comşa*, raportor Dr. Ioan *Strcia*.

Raportul conzistoriului, ca senat şcolar, e considerat cetit şi se ia de bază pentru desbaterea specială. Se întră în discuţia pe articole. Punctul referitor la şedinţele senatului şcolar se ia spre ştire. Asemenea şi punctul referitor la şcoalele medii: gimnaziul superior din Braşov, şcoala reală inferioară din Braşov şi gimnasiul inferior din Brad, cu propunerea făcută din partea comisiunei, de a se întregì acest raport în viitor încă cu unele date.

Cu privire la şcoala comercială din Braşov, se naşte discuţie mai lungă, la care iau parte, afară de reportor, deputaţii Vasile Voina, Nicol. Bogdan, I. A. de Preda, Dr. Nicol. Bălan, T. V. Ghiaja, Dim. Comşa, dând şi Excelenţa Sa lămuririle cuvenite, iar în urmă se primeşte propunerea comisiunei şcolare, ca cercetarea, în chestia abuzului comis la examenul de maturitate din anul trecut, conzistoriul să o continue, să finalizeze afacerea şi să aducă decis.

Punctul din raport, referitor la pedagogia din Sibiiu, se ia spre ştire.

Fiind timpul înaintat şedinţa se închide la ora unu d. a. anunţându-se cea proximă pe Mercuri la orele 10 şi jumătate.

Sinodul din Arad.

Cuvântarea P. S. Sale Dlui Episcop ***Ioan I. Papp****, rostită la deschiderea sinodului eparhial arădan din anul 1908.*

„Hristos a înviat"!
Domnilor deputaţi!

Inainte de 8 zile am prăznuit şi noi cu mângâierea lumei creştine, prealuminata înviere a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, adecă aniversarea fericitului moment de deşteptare şi bucurie, când adevărul răstignit şi batjocorit şi-a serbat triumful său, iar astăzi avem bucuria de a ne întrunì în sinod eparhial, cum se întrunesc şi reprezentanţii clerului şi ai poporului din celelalte două părţi constitutive ale metropoliei noastre, ca deodată cu aniversarea redobândirii sinodalităţii bisericei noastre şi de odată cu salutarea de revedere sănătoasă după intervalul unui an, să continuăm şi noi a ne împlini datorinţa impusă prin legea noastră de organizare, administrare şi controlă.

Când astfel am bucuria de a vă vedeà iarăşi adunaţi aici la centrul diecezei, ca pe tot atâţa fii credincioşi şi devotaţi intereselor superioare ale bisericei noastre, vă întâmpin cu căldura inimii pământeşti de bună venire şi vă salut cu dulcea şi mângâietoarea salutare a bisericei noastre naţionale: *„Hristos a înviat!"*

Este peste tot mare şi însemnat, dlor deputaţi, dreptul unei societăţi, de a se întrunì în adunări pentru ajungerea scopurilor ei. Dacă însă această sustă în general, precum nici nu o poate contestà nimenea, apoi dreptul nostru autonom este, nu numai frumos şi măreţ, dar este şi de o deosebită însemnătate.

Măreţ şi frumos este acest drept, pentrucă prin el se recunoaşte bisericei noastre dreptul de esistenţă, dezvoltare şi întărire de după firea şi fiinţa ei de biserică apostolică sinodală, la administrarea şi conducerea căreia, întocmai ca şi la suportarea sarcinilor încopciate cu organizarea, desvoltarea şi susţinerea ei şi a instituţiunilor ei, au să incurgă şi contribue toate elementele ei constitutive, adecă atât clerul, cât şi poporul, de jos până sus, şi de sus până jos.

Dar măreţ şi frumos este acest drept, nu numai pentrucă ne asigură libertatea de întrunire, de câte ori aceasta o reclamă lipsele şi trebuinţele noastre bisericeşti, culturale şi economice, dar frumos şi măreţ este dreptul întrunirilor noastre sinodale deosebi pentru scopul sublim, ce se urmăreşte prin ele şi care nu a fost şi nu este altul, decât desvoltarea şi întărirea tot mai mult a vieţii morale-religioase a credincioşilor nostri şi înaintarea lor mai vădită în cultură şi bunăstare, sub scutul şi cu mijloacele bisericei noastre şi sub controla înaltului guvern, prin care Maiestatea Sa cesară şi apostolică regească, parintele ocrotitor al tuturor supuşilor săi, îşi eserciteazǎ dreptul inviolabilei inspecţiuni supreme.

Noi am fost totdeauna şi suntem şi acum conştii de însemnătatea mare a libertăţii şi de scopul sublim ce urmăreşte biserica noastră prin întrunirea reprezentanţilor ei în adunări publice bisericeşti, dar în acelaş timp suntem conştii şi de datorinţa de a ne arătà vrednici de acest drept şi accasta nu numai pentru a ne puteà folosì de el, noi cei de acum, dar şi pentru a-l lăsà moştenire dreaptă următorilor nostri, întocmai precum l'am primit şi noi dela înaintaşii nostri, întreg şi neştirbit.

Că am fost şi suntem vrednici de acest drept autonom al bisericii noastre, mărturie vie este faptul, că adunările noastre le-am ţinut şi le ţinem la lumina zilei şi cu uşile deschise, iar concluzelor noastre le dăm toată publicitatea posibilă, astfel, că tot insul, care directe ori indirecte se interesează de viaţa noastră bisericească şi de scopul întrunirilor ei, poate să se convingă, că noi nu numai nu urmărim scopuri ascunse şi egoistice, ci din contră, prin asemenea întruniri urmărim cel mai sublim scop, pe care poate să-l aibă în vedere o societate creştină, cum este biserica noastră, care prin mijloacele ei morale, deodată cu îndemnarea credincioşilor la iubire şi alipire către limba şi credinţa strămoşească, stărue cu toată insistenţa să alimenteze în aceea şi măsură şi dragostea şi alipirea lor către iubita noastră patrie şi paralel cu aceasta stărue să alimenteze în inima lor virtuţile cetăţeneşti: credinţa neclătită către înaltul tron, respectul cuvenit către stăpânire peste tot şi nu mai puţin sentimentul datorinţei de supunere legilor în vigoare, astfel, că iubirea şi alipirea noastră de patrie, de limba şi biserica străbună, este trinitatea nedespărţită, care o mărturisim şi căreia nu numai de pe amvoanele bisericilor, dar şi în întrunirile noastre, în sinoade şi alte adunări bisericeşti, stăruim a i-se dà fiinţă tot mai vădită, putere de viaţă şi dezvoltare în inima credincioşilor.

Despre activitatea organelor noastre peste tot şi despre mersul şi starea afacerilor bisericeşti, şcolare şi fundaţionale, urmează rapoarte generale şi speciale, asupra cărora îmi iau voe a atrage de pe acum binevoitoarea atenţiune a Venerabilului Sinod, ca în puterea dreptului său de controlă, să le cenzureze şi afacerilor sulevate să le dee soluţiunea cea mai nimerită.

Pentru orientarea sa, cu privire la susţinerea şi desvoltarea instituţiunilor diecezane existente, Ven. Sinod va aveà să se intereseze în deosebi despre stările financiare ale diecezei.

Pe lângă alte obiecte de importanţă, îmi iau voie a atrage binevoitoarea atenţiune a Ven. Sinod la chestia şcoalei de fete cu internat, despre care, pe lângă cele atinse în raportul general al plenului, senatul de şcoale face raport special.

Obiect de atenţiune deosebită este proiectul de regulament pentru afacerile interne ale Conzistoarelor noastre, prin care să se normeze, nu numai cercul de activitate, dar şi responzabilitatea organelor angajate la aceste corporaţiuni.

Un alt obiect asemenea însemnat este proiectul de statute al fondului preoţesc, prin care modificându-se dispoziţiunile din statutele votate în 1899, preoţimea diecezană voeşte să asigure pentru văduve şi orfani, precum şi pentru preoţii deficienţi, cvote mai corăspunzătoare exigenţelor vieţii.

Preste aceste afaceri privitoare numai la dieceza noastră, importanţă deosebită trebue să dăm afacerii, ce atinge întreaga noastră metropolie, şi aceasta este chestia regulării şi întregirii salarelor învăţătoreşti, conform art. de lege XXVII din 1907.

Conzistoarele noastre diecezane, urmând inviaţiunei primite dela Preaveneratul Conzistor metropolitan, a pus la cale conscrierea salarelor învăţătoreşti, şi după datele întrate avem bucuria a constatà, — că un număr însemnat dintre comunele noastre, înţelegând glasul timpului şi cunoscând rolul culturii în lupta de existenţă, nu altcum cunoscând, că şcoala confesională este mijlocul prin care se promovează cultura religioasă-morală, şi prin care se poate ajunge la bunăstarea socială, au şi grabit a întregì salarele învăţătorilor lor la minimul prescris de lege.

Dupăce însă avem şi comune, cari nu sunt în condiţiunile posibilităţii de întregire a dotaţiunii învăţătoreşti din mijloacele proprii, Ven. Sinod îi revine datorinţa a ne indicà direcţiunea de pregătire a materialului pentru măritul congres naţional bisericesc, chemat a se pronunţà asupra primirii ori neprimirii ajutorului de stat în condiţiunile oferite.

Expunând aceste, prevăd, că rezultatele activităţii organelor noastre din centru nu vor corăspunde tuturor aşteptărilor Ven. Sinod şi astfel trebuinţelor dezvoltăte ale diecezei noastre, dar la aceste trebue să dau răspunsul cu cuvintele sftei evangelii: „secerişul este mult, iar lucrătorii puţini". Mat c IX. v. 37, ceeace Ven. Sinod va binevoì a înţelege din faptul, că numărul personalului de muncă este tot acela, care s'a stabilit la organizarea din 1870, iar din cunoscuta stare a financelor diecezei în âmpinăm greutăţi chiar şi în crearea sucrescenţei pentru viitor.

După toate aceste, precum în sfta biserică, aşa şi acum, cerând darul şi binecuvântarea lui Dumnezeu asupra noastră şi asupra lucrărilor noastre, şi rugându-l să ne lumineze în calea noastră spre mântuire, declar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial pentru anul 1908 de deschisă.

Dela „Academia Română".

Jurnalele noastre au adus feliurite corespondenţe despre cele întâmplate la „Academia Română" în decursul sesiunii generale din 1908. Multe împrejurări sunt întortochiat publicate şi unele nu stau aproape de adevăr; iar de altă parte mi-s'au adresat atâtea întrebări, încât nu pot joi, ca cu cuvântul ori în scrisoare să răspund tuturora.

Dar fiind dator cu deslușiri şi istoriei noastre, mă simt silit să le dau pe calea aceasta.

Locotenenţa domnească, care a stat din N. Haralambie, I. Catargiu şi general Golescu, în 22 Aprilie 1866 sub nr. 698 a adus un decret asupra raportului ministrului de culte şi instrucţiune publică (C. A. Rosetti), prin care decret s'a înfiinţat societatea literară academică, adecă „Academia Română". Românii cei de dincoace de Carpaţi sunt îndreptăţiţi după teritoarele lor. In articolul I. se denumesc de membri din Marmaţia: Iosif Hodoş şi Alexandru Roman, din Transilvania (Ardeal) T. Cipariu, G. Muntean şi George Bariţ, din Banat: Andreiu Mocsonyi şi Vichentie Babeş, iar din Bucovina A. Hormuzachi şi Demitrovici.

Astfel Românilor de dincoace de Carpaţi li-s'au asigurat 9 locuri în „Academia Română". Cei din România au 27 de membri, căci laolaltă sunt 36, împărţiţi câte 12 în 3 secţiuni: cea literară, istorică şi ştientifică.

Dupăc-ce a murit Andreiu Mocsonyi din Banat, în locul lui s'a ales Dr. Atan. Marienescu, ca bănăţan şi ortodox. Pentru alegerea lui Marienescu au lucrat Vichentie Babeş şi Vasile Maniu (de origine bănăţan din Lugoj, dar împământenit în România).

S'a întâmplat, că Florian Porcius, membru ales din Ardeal, şi ca botanist, în secţiunea ştientifică, a murit. Anul trecut eu şi dl I. P. am fost întrebaţi: Aveţi botanist bun în locul lui Porcius? Am răspuns că: ba. A urmat, că în locul lui Porcius din Ardeal s'a ales Dr. Grecescu din Bucureşti, şi astfel am perdut un loc pentru un membru din Ardeal.

In sesiunea generală din 1908 erau să se aleagă doi membri în secţiunea istorică: în locul lui Vichentie Babeş din Banat şi în locul lui Simion Fl. Marian din Bucovina.

S'au început consfătuiri între membrii secţiunii istorice, şi ai altor secţiuni, că pe cine să alegem? Toţi cei consultaţi au decis, că în locul lui Vichentie Babeş din Banat să alegem pe Dr. *Alexandru Mocsonyi*. Eu am fost însărcinat ca să pregătesc propunerea. După statute, cineva numei atunci are drept de a propune, dacă are învoirea respectivului, că în cas de alegere va primì. Eu la sfatul dnului I. P. stând mai aproape de dl Dr. *Alex. Mocsonyi*, l-am întrebat, că în casul alegerii primeşte? Dl *Mocsonyi* mi-a răspuns, că *nu primeşte*, pentrucă starea sănătăţii nu-i iartă să călătorească pe la Bucureşti şi mi-a recomandat pe dl Dr. *George Popovici*, protopop din Lugoj, care a scris şi cărţi bisericeşti şi cărţi istorice.

Am referat acelora, cari erau pentru Dr. *Al. Mocsonyi*. Câţiva s'au retras, pentrucă G. *Popovici* li-e era de tot necunoscut, iar ceialalţi mi-au aprobat planul cu Dr. G. *Popovici*, deci l am provocat pe acesta, ca să-mi trimită schiţe biografice şi esposeu despre activitatea sa literară. Mi-a trimis şi am pregătit propunerea.

Aceste nu-s lucruri, cari să nu se ştie, căci în sensul strâns alegerile se fac prin consultare cu mai mulţi şi numai atunci faci ceva, dacă vezi că ai pătimitori pentru propunere.

Bucovinenii în locul lui S. Fl. Marian preot, doriau să se aleagă Dr. *Eu ebiu Popovici*, profesor de universitate la facultatea teologică din Cernăuţi, şi am fost rugat, ca să mă interesez şi pentru alegerea acestuia, anume pentru un bucovinean. Eu am promis.

Dar unii membri ai „Ac. R." ştiau, că dl Dimitrie Sturdza, ministru-prezident şi secretar general al „Academiei Române", va propune în locul lui Vichentie Babeş din Banat pe Dr. Augustin Bunea, canonic gr. cat. din Blaj, iar în locul lui Marian din Bucovina pe părintele episcop Atanasie din România. Şi aceste împrejurări au eşit la iveală Luni după Florii, în 20 Aprilie nou, când s'a ţinut şedinţa de candidare a secţiunii istorice.

E natural, că faţă de propunerile ştiute ale dlui Sturdza, a trebuit să mă consult cu mai mulţi membri, cu acei de dincoace de Carpaţi din secţiunea istorică şi cu membri din alte secţiuni, şi s'a hotărât, ca eu să fac opositiune propunerilor dlui Sturdza.

Dupăce dl Sturdza în şedinţa secţiunii istorice şi-a cetit propunerea pentru candidatura dlui Dr. Aug. Bunea, eu am început a cita legea locotenenţei, care e lege fundamentală şi constituţională pentru „Academia Română", că membrii trebuesc aleşi *după teritorii*, şi că în locul lui Vichentie Babeş numai *un bănăţan şi ortodox* poată fi ales, şi aşa şi în locul unui bucovinean, numai un bucovinean poate fi ales.

Mi-s'a reflectat, că legea locotenenţei domneşti nu mai esistă, că n'are influinţă la alegeri de membri, şi a trebuit să stau în dispută pentru apărarea esistenţei acelei legi şi în fine am zis, că legea aceea esistă până atunci, până când camera, senatul şi regele României prin o lege nouă nu o vor cassa.

Mi-s'a oferit, că să retrag propunerea pentru Dr. G. Popovici de membru ordinar, căci îl vor alege membru corespondent. Eu am rămas însă pentru principiul teritorial.

Opt inşi eram în şedinţa secţiunii, pentrucă 2 membri sunt morţi, doi nu au

venit. S'a pus la vot candidatura dnului Dr. G. Popovici. A căzut cu majoritate de voturi. S'a pus la vot candidatura dlui Dr. Aug. Bunea. Propunerea a căpătat 4 voturi pentru, şi 4 voturi contra, şi astfel propunerea a căzut.

Dl Sturdza s'a supărat şi a părăsit şedinţa secţiunii, şi astfel nici nu şi-a cetit propunerea pentru episcopul Atanasie, în locul lui Marian din Bucovina. S'a dus în şedinţa plenară, unde şi-a dat demisiunea, iar membrii secţiunii, ne mai putând face ceva, s'au împrăştiat şi dus în plen.

Eu numai atâta întreb, că din 27 de locuri pentru cei din România, nu s'a aflat un loc pentru un episcop al lor? Şi dacă eu şi amicii mei nu ne opuneam, cei de dincoace de Carpaţi mai perdeam nişte locuri.

N'am făcut-o din plăcere, numai ca să mă opun, ci din datorinţă către Banat, şi ca să apăr legea adusă de locotenenţa domnească. Şi alţi membri, cari n'au fost în şedinţa sesiunii istorice, *au aprobat* procedura mea.*) Pentru Banat numai bănăţan ortodox, pentru Bucovina numai bucovinean poate să fie ales. Las deci, ca să judece lumea română între fraţi şi fraţi.

Sibiiu, 1 Maiu n. 1908.

Dr. At. Marienescu.

Din Zlatna.

— *Concertul teologilor din Sibiiu.* —

— 3 Maiu n.

Greul şi nevoile vieţii răsleţesc pe oameni, poftele-i înduşmănesc şi păcatul, care încetul pe încetul îşi face cuib în suflet, încălzit şi adăpostit vreme mai îndelungată, strigă ură. Certele încep. Nesfârşitele vieţii se înmulţesc şi se înăspresc. Viaţa însaşi e rea când ajunge a fi stăpânită de legea urii, căci nemângâioase şi usturătoare prin uşurinţa lor umilitoare cad de o parte şi de alta clevetirile. Bunul Dumnezeu n'a părăsit însă făptura sa şi nu a lăsat-o în stăpânirea legii pământului. In iubirea lui nemărginită a orânduit zile de bucurie şi cu putere de a şterge răutatea din inimile tuturor acelora ce privesc spre el cu credinţă şi dragoste. Cea mai mare sărbătoare de acest fel a sufletului şi a vieţii am prăznuit-o numai acum. Numai de curând ne a poruncit din nou legea dumnezeească „să iertăm toate pentru înviere şi să zicem fraţilor şi celor ce ne urăsc pe noi". Se desfăşură încă înaintea noastră veşnica lege a premenirii întregei naturi şi trebue să fim orbi cu ochii şi cu inimi fără simţire, ca să nu putem simţi şi vedea, că şi în inimile noastre e lipsă de premenire.

Făptură aleasă suntem în făptură, lege aleasă avem pentru suflet — legea iubirii — Dzeu s'a întrupat din iubire pentru noi, iubire poruncindu-ne.... Şi serbară cu bucurie Românii de pretutindeni acest praznic, privirile ridicate spre înălţimi se uniră în acelaş blând cer albastru de iertare, iar rugarea noastră nu poate fi alta decât: Dee bunul Dzeu să dăinuiască pacea şi iubirea între oameni pe pământ, cât va dăinui mărirea Aceluia în cer.

Noi, cei din Zlatna şi jur, am avut ca încheere a acestor sărbători şi o altă mulţămire, pentru care multe oraşe şi orăşele ne-ar pizmui.

Frumoasele praznice ale invierii au fost încununate în seara zilei a treia cu concertul teologilor din Sibiiu. Programul ales şi bogat a fost executat cu mare preciziune. Impresia şi convingerea generală a fost întărirea din nou a simţământului, că tinerii nostri capătă o educaţie muzicală aleasă, că ei înşişi stăpânesc o întinsă gamă a artei muzicale şi că înţeleg, ce va să zică un cor disciplinat. Dovadă grelele bucăţi, executate cu uşurinţă, ca: Doinitorii Români, de N. Popovici şi Cântec de jertfă, de Beethoven.

Nu pot trece cu vederea a aduce şi pe această cale tributul de mulţămită şi laudă ce i-se cuvine zelosului dirigent S. Berariu, pentru buna alegere a bucăţilor şi pentru îngrijita instruare ce a asigurat buna reuşită. De remarcat sunt frumoasele partii de solo a d. Crişan şi Ghişe. Primul în a cărui voce lină şi blândă de tenor secund s'a concretizat întreaga duioşie a doinei noastre, a frapat publicul, iar al doilea, prin voceai clară şi puternică de bas, a dat o pildă vie de puterea pasiunii ce ascunde cântarea noastră. Laudă merită de altcum toţi. Şi străinii pricepători în ale cântării au rămas încântaţi. Sigur e şi faptul, că impresia bună a asigurat-o şi purtarea preste tot a tinerilor.

Constat, că bucăţile poporale au plăcut publicului mai mult decât cele artistice şi mult mai mult decât cele străine, fie oricât de frumoase. Şi aşa şi trebue să fie, câtă vreme cântarea e întruparea celor mai alese şi generale simţăminte ale poporului. Numai în bucăţi ce conţin simţăminte şi însuşiri mărite, doruri şi aspiraţii înalte ale fiinţii noastre sufleteşti ne putem recunoaşte fiecare din noi şi numai acestea ne pot încântă în mod deosebit. Dovadă, că aceste plac mai mult, au fost aplauzele ce însoţiau pe acestea mai frenetic.

Corăspunzătoare, ba poate şi mai mare a fost şi străduinţa ce a pus-o comitetul aranjator din Zlatna pentru reuşita petrecerii. Fruntaşii nostri din acest loc: păr. protopop Montani, păr. Beşa şi dl notar Albini, iniţiatorii şi îndeplinitorii mişcării, merită toată recunoştinţa şi sunt vrednici de respectul tot omului de bine.

Poporul e mai greu de mişcat şi aşteaptă îndrumările fruntaşilor. Şi cinste se cuvine acestora, când se ştiu înfrăţi pentru lucruri frumoase. S'a dovedit din nou zisa: „Mult pot puţini buni împreună". Unul-fiecare dintre participanţi le poate fi mulţămitor pentru silinţa ce au pus-o în asigurarea petrecerii unei nopţi în înalta mulţămire sufletească a înfrăţirii. Fruntaşii la rândul lor pot fi liniştiţi, că truda nu le-a fost în zadar, şi că îngerul păcii, acest simbol al înfrăţirii, s'a pogorît în inimile tuturor. Amintesc aceasta, nu că doar muncitorul notar Albini, harnicul părinte Beşa şi zelosul prot. Montani ar avea lipsă de laudele mele, ci ca o dovadă, ce poate aduce ridicarea în înfrăţire, mai presus de mizeriile vieţii, ale fruntaşilor. Dela o astfel de petrecere omul se întoarce întărit sufleteşte şi cu dragoste de muncă. Tinerimii i-se dă frumoasă pildă pentru viaţă, „o cunună de frumoase amintiri, împletită din laurii iubirii D-Voastre, lauri ce nu veştejesc, ducem cu noi", — cum ei singuri s'au exprimat. Şi e demn de opidul Zlatna, ce se tălmăceşte pe româneşte „aur", a strecurà în inimile tinerimii simţăminte curate, demne de numele ce îl poartă. Şi în acestea aflu însemnătatea acestor fel de concerte, în o înfrăţire a sufletelor, un impuls pentru lupta în armonie în viaţă şi o lăţire în păturí mai largi a cântecului românesc.

In pauză, păr. Montani şi Beşa au adresat tinerilor, şi în general tuturor, frumoase cuvinte.

Nu a lipsit nici doina din fluer.

Concertul a fost bine cercetat. Venitul curat a fost destinat pentru scopuri filantropice.

Ceva a lipsit totuşi dela această petrecere: „Romana", singurul şi frumosul nostru joc de coloană, nu s'a jucat. Nu ştiu ce scuză s'ar aduce.

De asemenea un singur costum în toată petrecerea, cu excepţia unor preotese, îmbrăcate în portul din partea locului.

Veselia a ţinut până în zori, când noaptea stingându-şi vălul s'a cărat, zorită de lumina zilei, care grăbeà să privească şi ia voia bună.

Un privitor.

*) Natural. Pentrucă orice luptă purtată pentru apărarea *principiilor*, nu poate să întâmpine decât *aprobarea* celor buni şi drepţi. Iar din cele expuse se vede, că dl *Marienescu* nu *pentru* persoane, ori *contra* persoanelor, ci pentru *principii* i-a ridicat cuvântul. *Redacţiunea.*

Intimpinare.

Săliişte, 22 Aprilie v. 1908.

Domnule Redactor! Binevoiţi a-mi publica drept reflexiuni la epistola dlor D. Banciu şi Dr. N. Petra, ce a apărut în numărul din urmă al ziarului ce redactaţi, în afacerea înfiinţării institutului de credit „Poporul" din Săliişte, următoarele:

Conced, că eu personal am fost în clar cu intenţiile şi scopul iniţiatorilor institutului ce se pregăteşte a se înfiinţa şi că cu *som rea* mea am dorit, ca publicul mare să fie informat din partea celor pe cari îi priveşte despre intenţiile şi scopurile urmărite.

Şi *durere* că răspunsul onorabililor domni, cari sprijinesc cu sfatul şi cu fapta această întreprindere, ne dovedeşte limpede, că *supărarea*, că ei nu au fost admişi la conducerea „Cassei de păstrare", a dat impulsul la înfiinţare.

Această supărare însă nu *legitimează* paşul, ale cărui urmări poate azi nici nu le putem în deajuns cumpăni.

Scoaterea la iveală a diferenţei între „domni" şi „ţărani" cu atât aplomb în răspuns, este păcătoasa încercare de a ne desbina. *Desbinarea* s'a propagat prin înfiinţarea „Reuniunii Economilor" şi se propagă acum prin institutul „Poporul".

Domnii cari sprijinesc acest proces de desbinare, să nu uite că „azi mie, mâne ţie".

Răul presupus de mine, l-au dovedit deja faptele, că de un timp încoace, în urma încuibării desbinării, aici la noi, unde se poate lucra, ne lipsind mijloacele, stagnează totul.

Graţiositătile adresate mie pentru activitatea mea publică, nu mă impresionează. Ea este publică, prin urmare o poate lua la critică ori cine, chemat ori nechemat.

Dar şi dacă am greşit ceva, nu pot recunoaşte de judecători competenţi pe cei grupaţi în jurul „Reuniunii Economilor" şi a institutului „Poporul".

Representanţii opiniunii publice şi au spus părerea.

Viitorul ne va arăta, dacă acuzele grave ale onorabililor domni, cari ne critică aspru, sunt basate, ori sforţările lor au avut numai un singur rost: *răsbunarea.*

Eu am încheiat.

Petru Dragits.

NOUTĂŢI.

Pentru catedrală. La fondul catedralei a întrat suma de 54 cor. 38 fileri, adunată dela credincioşii din *Slimnic*, protopresbiteratul Sibiiului. Au contribuit 144 de credincioşi, parte cu bani, parte cu cereale, prefăcute apoi în bani.

*

Teatru românesc în Sibiiu. Luni seara s'a dat a doua reprezentaţie teatrală a artiştilor *O.* şi *Z. Bârsan.* De astădată lume mai multă, ca în sara precedentă. In sara aceasta s'a distins prin joc natural şi mimică desăvârşită, atât în drama „Drepturile sufletului", cât şi în comedia „Dela Nord la Sud" mai ales dna *Bârsan*, pecând la soţul ei textul ici-colea erà mai puţin curgător. Intre piesa primă şi a doua dl *Calmuschi* s'a prezentat înaintea publicului, ca şi în seara primă, cu câteva monologuri hazlii, excelent predate. Asemenea nu a lăsat nimic de dorit, atât ca interpretare, cât şi ca mimică şi mască, „Jidanul negutător", al aceluiaşi domn, predat în locul piesei „Invăţata" din program.

*

Dşoara Eleonora Lemény, fiica dlui Liviu Lemény, advocat în Sibiiu, a dat cu strălucit succes esamenul profesoral la universitatea din Cluj.

*

Pentru fondul gimnazial din Brad au întrat oferte: dela *Cassa de păstrare* din Săliişte *K 100, Ioan I. Vulcu* comerc. Oră ştie, răscumpărarea logodnei şi cununiei cu dşoara Andelina Piso *K 300, Dr. N. Vraciu* medic de reg. Cattaro cunună eternă pentru preotul *Simion Băcilă* din Ormindea K 100, *I. Pricu* prof. Braşov, venitul dela petrecerea dată de „Tinerimea de pe Coastă" K 15, *Dr. T. Pop* ad. Hălmagiu K 50. *Francisc Cosma* din Peer K 10, *Jocul miresei* dela cununia dlui *Nicolae Bărbat* inv. cu dna *Maria Ghircoiaş* din Şercăiţa K 24·40, *Cornel Jurca* cand. de preot Vasiova, cu ocaziunea fidanţărei sale cu *Eufrozina Popoviciu* din Deliblat K 20. Primească profundă mulţămită. *Direcţiunea.*

*

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile ei ţin şedinţă lunară în 8 Maiu la orele 3 după ameazi în sala mică a casei comitatului.

*

Orele de birou la „Albina" cu începere dela 7 crt. se vor ţinea, pentru timpul de vară şi până la altă disposiţie dela 7—1 p. m.

*

Procesul Polonyi-Lengyel. Deputatul Lengyel Zoltán a fost condamnat din partea judecătoriei cu juraţi din Budapesta la trei luni închisoare şi 1000 coroane amendă în bani, pentru vătămare de onoare, comisă, prin presă, la adresa fostului ministru de justiţie Polonyi. Pertractarea a ţinut o săptămână întreagă.

*

Convocare. Conform rescriptului laudabilului comitet central al Asociaţiunei pentru literatura rom. şi cultura poporului român de dto 22 Martie 1908 Nr. 229, prin aceasta se concheamă adunarea generală extraordinară a despărţământului XXIX (Mediaş) pe 14 Mai a. c. 10 oare a. m. în şcoala gr.-cat. din Mediaş, cu următorul program: 1. Abzicerea directorului despărţământului. 2. Alegerea altui director. Mediaş 4 Maiu 1908. *Ioan Moldovan*, protopp. şi director desp.

*

Direcţiunea financiară din Sibiiu ne avisează, că orele de oficiu cu începere din 11 Maiu n. sunt în zile de lucru dela 7 dimineaţa până la 1 p. a., iar în zile de Duminecă şi de sărbătoare dela 9 până la 12. Părţilor se dau informaţiuni numai în zile de lucru dela 11 până la 12.

*

Lipsa de argumente şi-au acoperit-o doi advocaţi din Fiume astfel, că s'au luat la bătae în faţa tribunalului. Cel mai tare a început să gâtuiască pe cel mai slab, astfel, că dacă nu săreau judecătorii şi servitorii întru ajutor, l-ar fi omorât. Tribunalul a început cercetare disciplinară în contra amândurora.

*

Falimentul unei bănci. Tribunalul regesc din Timişoara a pus în stare de faliment cassa de păstrare din *Varjas*, o comună mare din Banat, locuită de Nemţi şi Sârbi, dupăce s'a constatat, că lipsesc mai bine de 600.000 cor. din banii băncii. In contra celor vinovaţi s'a pornit separat cercetare penală.

*

Tifosul în Deda. In comuna *Deda* s'au bolnăvit deodată mai mulţi oameni, iar cercetările medicilor au constatat, că boala lor e *tifosul.* Ministrul de interne a dispus pe cale telegrafică să se iee toate măsurile de apărare, ca boala să nu se lăţească, şi a trimis din minister un expert la faţa locului, ca se controleze mersul acestei boale epidemice.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu" pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: copiii advocatului Dr. Valer Moldovan din Turda şi anume: Constanţa, Valer, Emil şi Vasile, fiecare câte 20 bani, Ieronim Nemeş, învăţător în Cristian 40 bani, Ioan Vinerean, învăţător în Rusi, Ioan Stirban, învăţător în Topârcia şi Virgil Voina, c. ş. r. sublocotenent, fiecare câte 20 bani şi Mioara Viorica Tordăşianu, împlinind 13 luni, 10 bani.

*

Nenorocire în Braşov. In urma spargerei unei ţevi a conductului gazului aerian, au fost asfixiaţi cinci oameni în Braşov, cari se coborâseră în canalul săpat pentru instalarea canalisării oraşului. Pompierii au scos la suprafaţă victimele, iar medicii au făcut toate încercările pentru a le readuce la viaţă, însă fără resultat.

*

Teatru sătesc se va aranja Duminecă, în 10 Maiu stilul nou 1908, în şcoala gr. or. din *Berghin.* Venitul este destinat pentru „Reuniunea femeilor gr. or. pentru înfrumseţarea bisericii". Inceputul la 8 ore seara. Preţul de întrare: de persoană 1 cor., de familie 3 cor. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

*

Convenire socială. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", va aranja Sâmbătă, la 3/16 Maiu c., în sala mare dela „Unicum" o convenire socială, împreunată cu cântări şi joc.

*

Monografia comunei Săcădate — premiată. La concursul cu premii, publicat de „Reuniunea română agricolă sibiană", pentru scrierea monografiilor comunelor din comitatul Sibiiu, a întrat *monografia comunei Săcădate*, lucrată de elevul seminarului „Andreian", clericul *Ioan Podea*, originar din Săcădate. Această monografie, care e scrisă cu dragoste şi căldură şi care dă informaţiuni suficiente, pe alocurea chiar bogate despre trecutul şi starea de astăzi a comunei Săcădate, descrie limpede situaţiunea ei topografică şi etnografică, sanitară şi matarială a locuitorilor, moravurile, datinile şi obiceiurile lor şi încheie cu o bogată colecţie de literatură poporală locală: la propunerea profesorului *Vasile Stan*, însărcinat cu cenzurarea ei, a fost premiată cu primul premiu de cor. 90. Prin această monografie s'a înmulţit numărul mic al monografiilor comunelor noastre româneşti cu una nouă, destul de succesă. Până acum avem, după cum ştim, monografia comunei Orlat de R. Simu, Gurarâului, de Ioachim Muntean şi monografia com. Răhău de Nic. Cărpenişan. Comitetul central al Reuniunii, pe cum aflăm, va publicà nou concurs cu premii pentru scrierea monografiilor şi a altor comune.

*

E interesant anunţul de noroc a lui S. Heckscher senr. Hamburg din numărul acesta al foii noastre. Această casă şi-a câştigat un renume bun prin solvirea promptă şi discretă a sumelor câştigate, atât aici, cât şi în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunţului de pe pagina ultimă a acestui ziar.

Nr. 223. [107] 1—3

Concurs

Pe basa resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu arhidiecesan dto 11 Decemvrie 1907 Nr. 13089 Bis., pentru instituirea unui capelan lângă neputinciosul paroh Simion Ghibu, în parohia de clasa primă **Pianul de sus**, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumătate din toate venitele susnumitului paroh, fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile, instruite conform normelor din vigoare, în terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi până inclusive 8 zile înainte de alegere să se presenteze înaintea poporului pentru a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Sebeş, 21 Aprile 1908.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Median
protopresbiter.

Licitaţiune.

In scopul reparării bisericei gr. ort. române din **Săsciori**, prin aceasta se dă în întreprindere pe calea licitaţiunii publice minuende, care se va ţineà **Duminecă în 25 Maiu (7 Iunie) a. c.** la 10 oare a. m. în sala şcoalei, lucrărire de zidar în sumă de **996·40 cor.**, de măsar în sumă de **400·— cor.**, construirea alor 3 chei à 70 fil. kilogramul.

Vadiu se recere 10%.

Informaţiuni detaiate se pot primì dela oficiul parohial.

Săsciori, în 20 Aprilie 1908.

[108] 1—3 **Oficiul parohial.**

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea
Şanselor de câştig
garantate de statul Hamburg marei loterii de bani în care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigurile principale ale acestei loterii cu privilegii sunt următoarele: Cel mai mare câştig este în casul cel mai norocos de **600,000 M.**

1	Premiu	à 300,000	Mărci.
1	„	„ 200,000	„
1	„	„ 60,000	„
1	„	„ 50,000	„
1	„	„ 45,000	„
1	„	„ 40,000	„
1	„	„ 35,000	„
1	„	„ 30,000	„
1	Câştig	„ 100,000	„
1	„	„ 60,000	„
1	„	„ 50,000	„
1	„	„ 40,000	„
1	„	„ 30,000	„
7	Câştiguri	„ 20,000	„
1	Câştig	„ 15,000	„
11	Câştiguri	„ 10,000	„
46	„	„ 5,000	„
103	„	„ 3,000	„
163	„	„ 2,000	„
539	„	„ 1.000	„
693	„	„ 300	„
181	„	„ 200	„

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100.000 losuri cu **48,405 câştiguri şi 8 premii, aşa încât aproape jumătate din toate losurile trebue să câştige.**

Cel mai mare câştig de cl. I. este în casul cel mai norocos de 50,000 m., se urcă în cl. II-a la 55,000 m., în cl. III-a la 60,000 m., în cl. IV-a la 65,000 m., în cl. V-a la 70,000 m., in cl. VI-a la 80,000 m., în cl. VII-a la 600,000 m.

Pentru cl. I. a cărei tragere se stabileşte oficios, costă

Iosul original întreg . .	**Cor. 7.—**
Iosul original de jumătate	**„ 3.50**
Iosul originul de un sfert	**„ 1.75**

Depunerile pentru clasele următoare, precum şi conspectul exact al câştigurilor se pot vedea din planul de loterie oficios, provăzut cu emblema statului, care la cerere îl trimit **gratis şi franco.**

Fiecare dintre participanţi primeşte dela mine imediat după tragere lista oficioasă.

Plătirea şi trimiterea câştigurilor se face din partea mea direct interesatului în causă prompt şi sub cea mai strictă discreţiune.

☞ Comande rog a se face prin **mandat postal** sau şi prin **ramburs.**

☞ **Adresaţi-Vă cu comandele din causa tragerii apropiate, cel mult până la**

21 Maiu

cu toată încrederea la (83) 2—5

Samuel Heckscher senr.
Bankgeschäft in Hamburg.

Nr. 380. 17 Pl. 1908. [99] 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Vaşcoului**, cu parohia centrală interimală **Petroasă**, devenit vacant prin strămutarea protopresbiterului Vasile Papp la Beiuş, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficială „Biserica şi Şcoala".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

I. Dela parohia centrală interimală: *a)* câte 80 fileri de fiecare număr de casă în total 100 cor. *b)* Ştolele cam 90 cor. 20 fil. *c)* Intregire dela stat.

II. Din protopresbiterat: *a)* Retribuţiunea dela dieceză pentru şedulele dela cununii şi inspecţiunea şcolară în sumă de 1000 cor. din care până va trăì protopopul Beiuşului Vasile Papp 400 cor. se va da în penziunea emeritului protopop Elia Moga, fost protopop în Beiuş. *b)* Competinţa pentru vizitarea canonică şi revidiarea socoţilor conform concluzelor sinodului eparhial, şi anume dela parohiile de clasa primă 10 cor., dela parohiile de clasa II-a 8 cor. şi dela parohiile de clasa III-a 6 cor. Numărul parohiilor 40. *c)* Paşual pentru cancelăria protopopească votat de sinodul protopopesc din an în an. *d)* Birul dela preoţii cu parohii de clasa primă 12 cor. dela parohii de clasa II-a 8 cor şi dela parohii de clasa III a 4 cor. *e)* Câte 4 cor. viatic la examenele finale.

Toate dările şi sarcinile după venitele sale, le va suporta cel ales, totodată cel ales se va îngriji şi de cuartir.

După devenirea în vacanţă a parohiei centrale Vaşcou-Bareşti va ocupa acea parohie.

Aspiranţii la acest post se avizează a-şi subşterne în terminul indicat Conzistorului gr.-ort. român din Oradea-mare, recursele instruite cu documentele despre cualificaţiunea normată prin § 53 din Statutul Organic şi prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, şi anume că au cualificaţiunea prescrisă în regulament pentru aspiranţii la parohii de clasa primă, cu atestat de maturitate, cu atestat că au împlinit cel puţin 5 (cinci) ani în serviciu bisericesc sau şcolar, cu succes deplin mulţumitor, şi că prin zelul şi diligenţa lor s'au distins în activitatea pe terenul bisericesc şi şcolar.

Dat în şedinţa plenară ţinută la Oradea-mare la 3/16 Aprile 1908.

Consistorul gr.-ort. rom. din Oradea-mare.

Nr. 351/1908. [100] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh, în parohia de clasa III. **Herepea-magiară** cu filia **Ozd** protopresbiteratul Târnava, pe baza ordinului Preavenerabilului Consistoriu arhidiecezan Nr. 3330 Bis. din 24 Martie 1908, prin aceasta se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele instruite conform normelor în vigoare sunt a se înainta în terminul legal la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştinţare a acestuia doritori de a ocupa postul au să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică pentru a cânta respective a oficia şi cuvânta.

Cetateadebaltă, 8 Aprile 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Târnava în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 307/1908. [104] 2—3

Concurs.

Pe baza decisului consistorial Nr. 3906 Bis. 1908, prin aceasta se repetеşte concursul publicat în terminul prescris de normele în vigoare în Nr. 22/1908 a „Telegrafului Român", pentru ocuparea postului de paroh în comuna biserisească gr.-or. **Rapoltul-mare**, tractul Geoagiului, şi se deschide nou concurs cu termin escepţional de 15 zile dela aceasta publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au aşi aşterne cererile instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral al Orăştiei în terminul indicat.

Concurenţii vor avea a se prezenta înainte de alegere în vreo Duminecă ori sărbătoare spre a cânta, cuvânta şi eventual a şi celebra.

Orăştie, 16 Aprilie 1908.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domşa
protopp. adm.

Publicaţiune.

Comuna parohială **Pianul de jos** dă repararea bisericei în întreprindere prin licitaţie minuendă, care se va ţinea **Duminecă în 10 Maiu c. nou** la 2 oare d. a. în şcoala din loc.

Preţul strigării este K 5,520·89; vadiu 10%.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitare să pot vedea la oficiul parohial.

Oficiul parohial gr.-or.

Pianul de jos, 1/14 Aprilie 1908.

I. Bena m. p.,
paroh.

Nr. 205. [98] 2—3

Văzut:

Sebeş, 8/21 Aprilie 1908.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 156/908 [97] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa I a **Bacifalu**, protopresbiteratul Braşov, devenit vacant prin penzionarea parohului Toma Frateş, în conformitate cu ordinul Veneratului Consistoriu arhidiecezan Nr. 3801 Bis. din 1 Aprilie a. c., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B, pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Alesul paroh e obligat a da din venitele sale suma de K 400·— (patru sute) anual parohului penzionat Toma Frateş, cât timp acesta va fi în viaţă.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh, să-şi prezente cererile concursuale, instruate conform legilor din vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul arătat, având a să prezenta la sfânta biserică spre a cânta respective a celebra şi cuvânta.

Braşov în 9 Aprilie 1908.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Braşovului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Voina
protopresb.

Stofe veritabile de Brünn

Saisonul de primăvară şi vară 1908.

Un Coupon de Mtr. 3·10 lung, dă un rând complet de haine de domni (Roc, pantaloni vestă), şi costă numai	1 Coupon 7 Coroane 1 Coupon 10 Coroane 1 Coupon 12 Coroane 1 Coupon 15 Coroane 1 Coupon 17 Coroane 1 Coupon 18 Coroane 1 Coupon 20 Coroane

Un coupon pentru haine negre, Salon costă cor. 20·—, precum şi stofe pentru pardesie, postav pentru turişti, camgarn de mătasă etc. etc., trimite cu preţuri de fabrică depositul fabricei de pânză, bine cunoscut ca reel şi solid

Siegel-Imhof, Brünn

Mustre gratis şi franco.

Avantagiul muşteriilor privaţi, comandarea stofelor direct dela firma Siegel-Imhof în locul de fabricaţie, are preţuri fixe considerabil de eftine.

Mare asortiment. Executare cu cea mare atenţiune şi a comandelor mici, din marfă de tot proaspătă.

(48) 18—40

Săpun de lapte de lilie Steckenpferd.

Cel mai bun săpun pentru piele.

[69] 8—40

Intrece orice apă la suferinţe de rărunchi şi beşică.

Plăcută, puţin acrie, fără fier, îndeosebi împrospătătoare apă de masă, bogată în accid carbonic.

Recomandată de medici. Recomandată de medici.

Efect excelent la suferinţe de rărunchi şi beşică, catar cronic de rărunchi, peatră; precum şi la îmbolnăvirile catarale ale escreţiunilor. — **Prospecte trimite la cerere administraţia:**

Direcţiunei băilor lui MUSCHONG în Buziasfürdő.

(286) 34—100

Biblioteca religioasă a „Telegrafului Român"

Sfinţii:

1. Vasile cel mare . . 20 fil.
2. Marele Mucenic George . . . . . 30 „
3. Apostolii Petru şi Pavel . . . . . 30 „
4. Marele Mucenic Dimitrie şi Sfinţii Marii Impăraţi Constantin şi Elena . . . . . 30 „

Ediţie poporală, alcătuită după „Viaţa Sfinţilor", tipărită în Bucureşti la 1835, de **Simeon Popescu**, protopresbiter. Sibiu 1906. Tiparul TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE, de unde se pot procurà.

Redactor responzabil Teodor. V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.